

Andrijana Đumlan - Cetin

KINEZIOLOŠKE AKTIVNOSTI I SADRŽAJI ZA UČENIKE S VEĆIM INTELEKTUALNIM TEŠKOĆAMA U RAZVOJU

1. UVOD

Učenik s teškoćama osoba je s utvrđenim stupnjem i vrstom teškoća po propisima iz socijalne skrbi što podrazumijeva i učenika sa sniženim intelektualnim sposobnostima koji je uključen u redovitu ili posebnu osnovnoškolsku ustanovu, a nastavu prati po redovitom, individualiziranom ili posebnom programu ovisno o vrsti i stupnju oštećenja. (Neljak 2011)

Specijalna osnovna škola „Zagreb Istok“ osnovana je 1968. godine i prihvaćala je učenike s intelektualnim teškoćama u razvoju s područja Maksimira, Volovčice i Dubrave. Imala je 24 odjeljenja s 286 učenika. U sljedećim godinama rada povećao se broj učenika pa je bilo potrebno izgraditi novu školu. Ona je izgrađena 1971. godine u Studentskom gradu i upisala je 213 učenika u 18 odjeljenja. Dobila je ime Specijalna osnovna škola „Dr. Zlatan Sremec“. Promjenama u Zakonu o odgoju i osnovnom obrazovanju iz 1980. godine izravno se utjecalo na budućnost škole. Ukinut je dualizam u odgoju i osnovnom školovanju u smislu pedagoškog obuhvaćanja učenika s teškoćama u razvoju. Broj učenika stalno opada pa je školske godine 1986/87. bilo upisano samo 70 učenika. Zbog ekonomske isplativosti je donesena odluka da se dosadašnja škola udruži s Centrom za autizam. To je realizirano 1987. godine i tako smo postali jedan od dva programa koji se provodio u novonastaloj ustanovi Centar za autizam, odgoj i obrazovanje „Dr. Zlatan Sremec“. (Novaković 2013)

2. KINEZIOLOŠKE AKTIVNOSTI OSNOVNOŠKOLSKOG PROGRAMA UČENIKA S VEĆIM INTELEKTUALNIM TEŠKOĆAMA U RAZVOJU

2.1. Nastava tjelesne i zdravstvene kulture

Program osnovnog školovanja učenika s poremećajem u razvoju intelektualnog funkcioniranja se provodio u školskoj godini 2012/13. za učenike od 7. do 21. godine života u 2 niža i 2 viša razreda s ukupno 20 učenika po Nastavnom planu za osnovne škole Republike Hrvatske s posebnostima za učenike s većim intelektualnim teškoćama u razvoju prema članku 12, stavak 2, alineja 1, te u 11 odgojno obrazovnih skupina s 65 učenika po Nastavnom planu odgoja i osnovnog školovanja učenika na

stupnju umjerene i teže mentalne retardacije prema članku 12, stavka 2, alineja 2 Pravilnika. Nastavu provode defektolozi rehabilitatori, profesori glazbene, likovne i tjelesno-zdravstvene kulture, a stručni suradnici u nastavi su pedagog, logoped, kineziterapeut i socijalni radnik. Za učenike s većim lakim intelektualnim teškoćama plan se realizira po nastavnim predmetima: hrvatski jezik, likovna kultura, glazbena kultura, matematika, priroda i društvo, tehnička kultura i tjelesno zdravstvena kultura. (Ljetopis Centra za autizam Zagreb 2013)

U okviru redovne nastave za učenike s većim lakim intelektualnim teškoćama od 1. do 4. razreda nastavu tjelesno-zdravstvene kulture jedan sat provodi defektolog, a drugi kineziolog. Nastavu TZK od 5. do 8. razreda provodi kineziolog kroz dva sata tjedno. Školski kineziolog također provodi i obuku za neplivače, učenike od 1. do 4. razreda (5 neplivača) te učenike s umjerenim intelektualnim teškoćama koji su zainteresirani (4 učenika od njih 65). Škola plivanja realizira se od 2001. godine u ovom programu tijekom cijele školske godine kroz dva školska sata tjedno. (Sport za sve, 2006. Klen, Salihović, Đumlan-Cetin) Za učenike s umjerenim i težim intelektualnim teškoćama plan se realizira po nastavnim predmetima: tjelesno-zdravstvena kultura, radni odgoj, upoznavanje škole i radne okoline, briga o sebi, komunikacija, razvoj kreativnosti, socijalizacija te organizirano provođenje slobodnog vremena, a za učenike starije školske dobi (17. - 21. godina) kroz izobrazbu za obavljanje poslova. (Ljetopis Centra za autizam Zagreb 2013)

Satnica za nastavu TZK za učenike s umjerenim i težim intelektualnim teškoćama:

Kronološka dob	Satnica TZK	Realizacija defektolog	Realizacija kineziolog
7-11 godina	6 sati	5 sati	1 sat
11-14 godina	4 sata	3 sata	1 sat
14-17 godina	4 sata	3 sata	1 sat
17-21 godina	3 sata	2 sata	1 sat

Osim redovne nastave po posebnom programu provodimo i izbornu nastavu (vjeronauk, informatika, domaćinstvo). Nažalost učenici s poteškoćama u razvoju mogu imati samo tri izborna predmeta pa nismo uspjeli izrealizirati napredno plivanje kao izborni predmet, a za koji je bilo zainteresirano dovoljno učenika.

2.2. Izvannastavne aktivnosti

Izvannastavne sportske aktivnosti (graničar, nogomet, napredno plivanje, rolanje, bowling, pikado, stolni tenis) provode se po 2 sata tjedno, a uključeno je 14 učenika iz razreda i 15 učenika iz odgojno obrazovnih skupina. Glavni cilj nam je bio da bez

obzira na stupanj sposobnosti i znanja naših učenika, organiziramo i provedemo one izvannastavne aktivnosti koje su u skladu s njihovim interesima. Provedbu smo sagledavali široko i prilagođavali ju učenicima.

Školski sportski klub „Krug“ organizira međuskupinska, međurazredna i školska natjecanja iz navedenih aktivnosti. Uvijek smo se trudili da nam program ne predstavljaju samo pojedinci, vrhunski sportaši, a da ostali samo gledaju i sanjaju odličja. Zato smo i za one najteže s umjerenim i težim intelektualnim teškoćama (50 učenika) organizirali primjereno natjecanje – poligon kako bi i oni bili sretni i zadovoljni te da mogu kući ponijeti medalju i slatkiše. Naši najbolji se natječu na Specijalnoj olimpijadi Hrvatske, koja obuhvaća samo djecu i mladež s intelektualnim teškoćama u: bowlingu, atletici, plivanju, rolanju, nogometu, krpljenju, stolnom tenisu i alpskom skijanju. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta svake godine organizira Prvenstvo školskih sportskih društava za učenike s većim intelektualnim teškoćama u atletici i plivanju. Voljeli bismo da se ono proširi i na ostale sportove. Osvojili smo mnoge medalje. Mislim da smo zadovoljili tri osnovna obilježja: masovnost, primjerenost i svestranost. Također sudjelujemo na školskim priredbama kroz moderne glazbeno-scenske točke u kojima plešemo.

2.3. Kineziterapija

Kineziterapija se organizira u sklopu cjelodnevne nastave u produljenom stručnom postupku, kao posebni sati vježbanja pod vodstvom kineziologa - kineziterapeuta. Učenici s većim motoričkim smetnjama vježbaju 2 puta tjedno, a oni s manjim jednom tjedno po 30 minuta. Radi se u manjim nehomogeniziranim grupama.

3. ZAKLJUČAK

Kineziolozi na radnim mjestima učitelja tjelesne i zdravstvene kulture i kineziterapije nezamjenjivi su u provođenju nastave i terapije za učenike s većim intelektualnim teškoćama u razvoju. Potrebno je da cjelokupnu satnicu provode samo stručnjaci. Također je neophodno da što prije i predškolske skupine uvedu kontinuirano provođenje organiziranog vježbanja. Tako bi se što ranije moglo utjecati na pravilan rast i razvoj, na korekciju nekih morfoloških obilježja, na promjenu motoričkih i funkcionalnih sposobnosti. Prije bi se počelo učiti jednostavna gibanja i pokrete, razvijala kontrola istih, poticalo razvoj brzine, koordinacije i fleksibilnosti, usvajalo higijenske navike, učila kultura ponašanja u školi i sportskim objektima, učila pravila sportskih igara te razvijalo pozitivno mišljenje o sebi i drugima. Također moram spomenuti da unazad nekoliko godina imamo i specijalizirana stručna usavršavanja na županijskoj razini koja se odnose isključivo na djecu s većim intelektualnim teškoćama u razvoju. Zahvaljujem Agenciji za odgoj i obrazovanje koja ih je pokrenula, a nama pomogla u poboljšanju daljnjeg rada.

4. LITERATURA

1. Bakarić, Conjar, Crnoja, Gulić, Klopotar, Sambol, Škrbić-Deskalj, Vragović (2013.) Ljetopis Centra za autizam u Zagrebu 1983. - 2013.
2. S. Novaković prof. def. (2013.) Povijest jedne škole, Autizam br. (33)
3. Neljak (2011.) Kineziološka metodika u osnovnom i srednjem školstvu
4. Ministarstvo prosvjete i sporta RH (rujan 1996.) Nastavni plan i program odgoja i školovanja učenika s teškoćama u razvoju
5. Hrvatski savez sportske rekreacije (2006.) Sport za sve, zbornik radova 9. hrvatskog savjetovanja o obuci neplivača